

BULETINUL INFORMATIV **STOP FALS!**

nr. 3
(mai – iulie 2021)

GÂNDEȘTE CRITIC!

Ediție realizată de:

Mariana Jacot, reporteră la Asociația Presei Independente (API)
mariana.jacot@api.md

Redactora ediției:

Lilia Zaharia, coordonatoare editorial API/Stopfals.md
lilia.zaharia@api.md

Design: Angela Ivanesi

Chișinău, 2021

www.stopfals.md

Acest buletin este editat de Asociația Presei Independente (API), în cadrul proiectului „Dezvoltarea gândirii critice în rândul populației rurale, elevilor și viitorilor profesori”, implementat de Asociația Presei Independente (API) și finanțat de Ambasada SUA. Opiniile exprimate în cadrul proiectului aparțin autorilor proiectului și nu corespund neapărat celor ale Ambasadei SUA.

DIN SUMAR

- 3** Cum ne ajută gândirea critică și de ce trebuie s-o dezvoltăm?
- 4** Ce a făcut Marea Britanie să crească vaccinarea COVID-19
- 5** Un deceniu de la semnarea Convenției de la Istanbul: între minciună și adevăr
- 7** Nu, vaccinurile COVID-19 nu fac oamenii magnetici
- 9** FAKE NEWS: Incidentul cu Protasevici a fost organizat de Occident
- 11** STOP FALS CORONAVIRUS! Rețeta unui fake-news de succes – 1.000 de avocați, 10.000 de medici și nume sonore în lumea conspiraționistă
- 13** FALS: Reducerea numărului de elevi și profesori în școli a fost cauzată de reformele în educație din ultimii zece ani
- 15** FAKE NEWS: Organizațiile neguvernamentale ale Occidentului distrug Republica Moldova
- 16** FALS: NATO va trimite scafandri militari pentru diversiuni în Crimeea
- 18** Rolul și impactul dezinformării în timpul campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din Republica Moldova
- 20** FALS: Noua tulpină de coronavirus Delta este răspândită de vaccinuri
- 22** FALS: Ajutorul UE de 600 de milioane de euro va fi oferit în schimbul lichidării raioanelor și majorării vârstei de pensionare
- 24** Semnalați falsurile pe [Semnale.stopfals.md](https://semnale.stopfals.md)!

CUM NE AJUTĂ GÂNDIREA CRITICĂ ȘI DE CE TREBUIE S-O DEZVOLTĂM?

Vom fi protejați de falsuri, propagandă și manipulare atunci când vom înțelege cât de aprigă este lupta care se dă pentru a ne ține creierul ocupat – o luptă pentru dominarea subconștientului nostru. S-a dezvoltat o adevărată industrie invizibilă care analizează cum funcționează creierul uman – la ce și cât de rapid reacționează.

De aceea, **primul meu sfat** este să vă feriți sau măcar să puneți la îndoială știrile alarmiste (știrile care vă sperie). Cărțile de manipulare a maselor ne învață că cel mai ușor poți jongla cu mintea oamenilor atunci când aceștia se află în agonie, când nu gândesc lucid și le este activat instinctul de a se autosalva. De regulă, cei care utilizează această tehnică de manipulare inventează mai întâi sperietoarea, bagă frica în oameni, apoi pozează în unici salvatori. Inventează pericolul dispariției statului, îl alimentează mediatic masiv cu argumente fantasmagorice, dar simple, după care ne asigură că doar ei pot salva lumea. Iar ca să fie și zgłobii, ne servesc, la final, o zicală populară (pentru că nouă astea ne plac), care să se memoreze ușor, menirea căreia este să le dea dreptate. De exemplu: „Nu dați porumbelul din mână pe coțofana de pe gard”.

Al doilea sfat. Ignorați materialele și media care utilizează etichetări (cum ar fi: *securistul Cutare*, *infractorul Cutare*, iar mai nou – *sorosistul Cutare*) menite să antagonizeze societatea. Adevărații jurnaliști nu le folosesc, pentru că sunt contrare Codului deontologic. Nu vă grăbiți să îmbrățișați, de exemplu, politicieni care jonglează pasional cu noțiuni de genul: patria, poporul, familie, Dumnezeu și democrația. Sau altă categorie care se chinuie să ni se bage sub piele spunând: „Eu sunt ca voi!”. Istoria a demonstrat că acestea sunt preferatele populiștilor fără substanță.

Al treilea sfat. Diversificați-vă permanent sursele din care vă informați. Când faceți asta, trebuie să fiți atenți la câteva detalii ca nu cumva să acceptați propagandă în lista site-urilor de pe care vă informați (e valabil în cazul tuturor surselor media): verificați dacă site-ul nu cumva are un nume ciudat (numele straniu de domenii sunt de obicei echivalente cu știri foarte puțin credibile), răsfoiți conținutul și asigurați-vă că este de „bună credință” – dacă informațiile fac referire la surse verificabile și dacă „exclusivitățile” nu alimentează frica, ura și discriminarea. Dacă ceea ce ați citit v-a generat furie, calmați-vă, analizați la rece și gândiți critic. Puneți la îndoială și căutați ce au mai scris și alții la același subiect. Dacă materialele vi se par suspecte sau greu de crezut, boicotați acea sursă de informare. Atenție mare la un nou „sport național” în media! Noi îi numim pe promotorii acestuia „vestitorii apocalipsei”. Când văd că nu prea au trafic pe site, bagă o știre despre sfârșitul lumii sau despre un corp ceresc care amenință planeta. Ignorați-i, pentru că, dându-le click, îi încurajați. Mai nou, odată cu pandemia, s-au înmulțit speculanții mediatici care aruncă în spațiul virtual fake-news despre COVID-19 sau pretinse știri despre tratamente miraculoase. Nu dați click pe aceste titluri!

Vitalie Călugăreanu,
correspondent la Chișinău al postului de radio Deutsche Welle

ROMANIA.EUROPALIBERA.ORG

Ce a făcut Marea Britanie să crească vaccinarea COVID-19

AUTOARE: ANDREEA OFÎTERU

(publicat la 07 mai 2021)

Organizația Mondială a Sănătății atrage atenția că excesul de informații – pe care l-a denumit infodemie – poate duce la pierderea de vieți omenești. OMS definește infodemia ca fiind o supraabundență de informații, dintre care unele sunt exacte, iar altele nu, dar aceste informații se răspândesc odată cu o boală.

Rezultatele cercetărilor publicate în Jurnalul American de Igienă și Medicină Tropicală arată că în primele 3 luni ale anului 2020, aproape 6.000 de persoane din întreaga lume au fost spitalizate din cauza dezinformării asupra coronavirusului. În plus, tot anul trecut, cel puțin 800 de persoane au murit din cauza dezinformării legate de COVID-19.

Informațiile false conduc la situații în care amenințarea COVID-19 este discreditată sau pusă sub semnul întrebării, dar și la situații în care înfloresc teoriile conspirației conform cărora vaccinurile ar putea modifica ADN-ul uman.

În această perioadă, ajutate de internet în general, și de rețelele de socializare în special, infodemiile s-au răspândit rapid și creează terenul favorabil incertitudinii. Reprezentanții OMS arată că, la rândul său, incertitudinea alimentează scepticismul și neîncrederea, care este mediul perfect pentru frică, anxietate, stigmatizare, agresivitate și respingerea măsurilor de sănătate publică – ceea ce poate duce la pierderea de vieți omenești.

Campanii de informare în Marea Britanie pentru combaterea dezinformării

Pentru a încerca să controleze infodemia COVID-19, OMS a colaborat cu guvernul Marii Britanii pentru a crea și distribui conținut prin care să combată răspândirea dezinformării printr-o serie de campanii de comunicare. O astfel de campanie a fost „**Stop the Spread**”, lansată de BBC anul trecut cu scopul să sensibilizeze publicul cu privire la volumul dezinformării din jurul COVID-19 și să încurajeze oamenii să verifice informațiile din cel puțin două surse. O altă campanie a fost „**Reporting Misinformation**”, care nu numai că a încurajat oamenii să verifice informațiile, dar i-a învățat cum să raporteze dezinformarea care era făcută prin platformele de socializare.

(Articolul integral poate fi citit pe portalul Romania.europalibera.org)

Un deceniu de la semnarea Convenției de la Istanbul: între minciună și adevăr

AUTOARE: MARIANA JACOT

(publicat la 11 mai 2021)

Convenția de la Istanbul „distruge valorile și tradițiile creștine”, „promovează avortul”, „legalizează căsătoriile între persoanele de același sex”, „interzice Paștele” sau „profanează sistemul educațional”. Acestea sunt doar câteva falsuri despre **Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice** (numită și Convenția de la Istanbul). Cel mai frecvent, falsurile despre acest document sunt răspândite de politicieni sau de persoane care fac parte din anumite grupuri religioase. Experții în drepturile omului încurajează populația să nu se lase manipulată de aceste mesaje, or, singurul scop al Convenției este prevenirea și combaterea violenței față de femei.

Pe 26 aprilie, liderul Partidului Socialiștilor din R. Moldova (PSRM), **Igor Dodon**, a declarat în cadrul unei emisiuni la postul de televiziune „Primul în Moldova” că PSRM nu va permite ca R. Moldova să ratifice Convenția de la Istanbul, deoarece „documentul impune statele semnatare să protejeze și interesele minorităților sexuale”. În ce privește această Convenție de la Istanbul (...) este un document internațional, iar când o țară îl semnează, își ia niște obligații suplimentare, în ceea ce privește drepturile, în afară de femei și alții, și legat de minoritățile sexuale. (...) Noi vom face tot posibilul ca această Convenție să nu fie ratificată. Este poziția principală a PSRM”, a declarat Dodon.

Cu toate că afirmațiile lui Igor Dodon referitoare la Convenția de la Istanbul sunt false, mai multe site-uri, preponderent cu politică editorială pro-PSRM, le-au tirajat fără să explice ce reprezintă, de fapt, Convenția de la Istanbul. Astfel, Ntv.md (site-ul postului de televiziune NTV Moldova, deținut de deputatul socialist Corneliu Furculiță) a tratat: „PSRM nu va permite ca R. Moldova să

ratifice [Convenția de la Istanbul](#)”, iar site-ul [Abcnews.md](#) a scris că „președintele PSRM a explicat că prin acest document statele semnatare sunt impuse să-și asume angajamente suplimentare legate de drepturile comunității LGBT”. Știri cu un conținut similar au fost publicate și de [Primul.md](#), [Breakingnews.md](#), [A-tv.md](#), [Telegraph.md](#) etc.

Ce reprezintă Convenția de la Istanbul și de ce este importantă ratificarea ei?

În realitate, [Convenția de la Istanbul](#), adoptată acum zece ani, la 11 mai 2011, recunoaște violența față de femei ca o încălcare a drepturilor omului și o formă de discriminare a femeilor. Documentul reprezintă cel mai eficient instrument internațional pentru a asigura [prevenirea și combaterea](#) violenței față de femei și a violenței în familie. **Violeta Andriuța**, avocată și juristă la Centrul de Drept al Femeilor, confirmă că acest document cere incriminarea și sancționarea legală a diferitelor forme de violență împotriva femeilor, de exemplu a violenței în familie, a hărțuirii, hărțuirii sexuale și violenței psihologice și economice. „Convenția își propune să schimbe mentalitatea și abordarea cetățenilor, astfel încât să avem o societate în care violența față de femei nu va fi niciodată acceptată, justificată sau tolerată”, afirmă experta.

Republica Moldova a semnat Convenția de la Istanbul la începutul anului 2017, fiind cel de-al 44-lea stat semnatar, însă până în prezent deputații nu au aprobat proiectul de lege de ratificare a Convenției.

Strategie de PR pentru unii politicieni

Avocatul **Vadim Vieru**, directorul Programului drepturile omului de la Asociația Promo-LEX, avocat care a apărut în instanța de judecată multe victime ale violenței în familie, susține că declarațiile politicienilor care resping Convenția de la Istanbul sunt iresponsabile, iar scopul este, de fapt, să-și facă PR politic în rândul oamenilor care nu au dezvoltat gândirea critică. „Politicienii deseori

folosesc clișee și promovează stereotipuri pentru a ajunge mai ușor la electorat. În cazul dat, se merge pe un fals că această Convenție ar susține minoritățile sexuale, iar scopul este evident: manipularea și radicalizarea unei categorii a electoratului”, afirmă expertul, care cheamă autoritățile R. Moldova să ratifice Convenția în pofida prejudecăților.

Până în prezent, *Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice* a fost semnată de 46 din 47 de state-membre ale Consiliului Europei, inclusiv UE, iar 33 de țări au și ratificat-o (Convenția a fost ratificată anterior și de [Turcia](#) care însă și-a retras semnătura).

(Articolul integral poate fi citit pe portalul [Stopfals.md](#))

VERIFICAT.AFP.COM
(AFP SUA, AFP Belgrad)

Nu, vaccinurile COVID-19 nu fac oamenii magnetici

(publicat la 21 mai 2021)

Mai multe videoclipuri care circulă pe rețelele de socializare distribuite de sute de ori arată oameni care își pun magneti pe piele și susțin că se lipesc pentru că au primit un vaccin împotriva COVID-19. Experții au declarat pentru AFP că acest lucru este imposibil; nu există nimic în vaccinuri care să creeze un efect magnetic. Ei spun că există alte explicații pentru care un magnet s-ar putea lipi de pielea cuiva și că „microcipurile ascunse în vaccinuri” – despre care mulți oameni cred că sunt motivul pentru care se întâmplă acest lucru – nu este una dintre ele. Postările acestea sunt o altă poveste care prezintă vaccinurile drept dăunătoare, ceea ce contribuie la ezitarea populației în privința vaccinului.

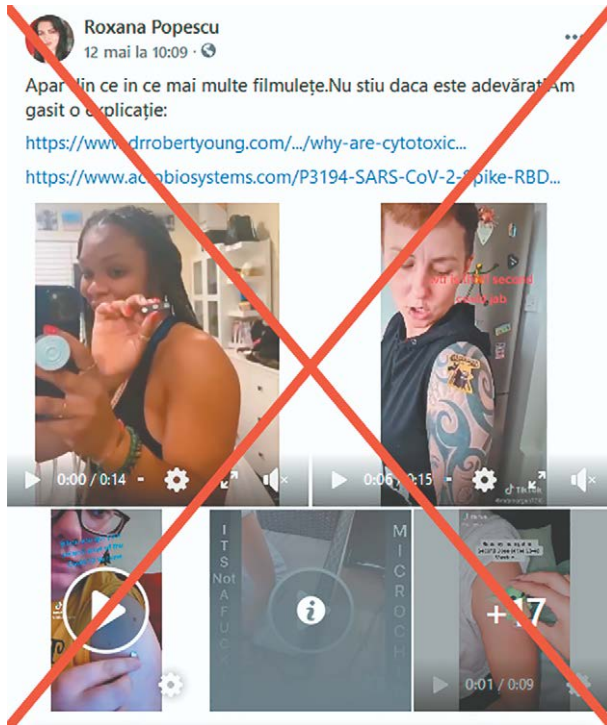
„Apar din ce în ce mai multe filmulețe. Nu știu dacă este adevărat!”, spune [o postare](#) pe Facebook din 12 mai 2021 distribuită de câteva sute de ori. Postarea include peste 20 de videoclipuri diferite, care arată mai multe persoane care „demonstrează” că magnetii se lipesc de partea superioară a brațului, la locul injectării vaccinului, sugerând că acesta este un

**Magnetetele se lipesc
de locul unde a fost
făcut vaccinul
împotriva Covid-19?**

FALS

AFP

efect secundar al vaccinării împotriva COVID-19. Nu se știe dacă persoanele care au postat videoclipurile folosesc magneti autentici, dacă au fost într-adevăr vaccinate sau chiar dacă altceva, precum lipiciul sau loțiunea, fac magnetii să se lipească de pielea lor. Utilizatorul a atașat postării două surse, susținând că a „găsit o explicație”, care spune că „nanotuburile” sau „mărgelile magnetice” sunt în spatele fenomenului.

Într-unul dintre videoclipuri, o femeie susține că brațul ei are o reacție magnetică după ce a primit vaccinul împotriva COVID-19, și pretinde că demonstrează acest lucru punând un magnet pe locul unde ar fi primit injecția și arătând că se lipește de braț. Când face același lucru pe celălalt braț, magnetul cade. La sfârșitul videoclipului, femeia spune: „Suntem cipați”. Unii

utilizatori au folosit monede pentru a arăta faptul că au fost cipați prin vaccinarea împotriva COVID-19, iar acesta este motivul pentru care elementele metalice se lipește de piele.

Expertii susțin că aceste videoclipuri sunt înscenate și că nu există niciun element în vaccinuri care ar putea să provoace o reacție magnetică. „Nu. Administrarea unui vaccin împotriva COVID-19 nu poate provoca magnetizarea brațului. Aceasta este o farsă, pur și simplu”, a declarat pentru AFP Dr. Stephen Schrantz, specialist în boli infecțioase la Universitatea din Chicago. **Mick West**, un cunoscut demontator de știri false, arată într-un videoclip publicat pe site-ul său Metabunk că magnetii sau orice alt obiect metalic se pot lipi în orice loc al corpului dacă există suficient ulei. El arată cum o monedă, care nu este magnetică, se va lipi și de brațul său dacă are suficient ulei. O altă demonstrație a fost făcută de omul de știință dr. Noc pe TikTok, care a arătat că o cantitate mică de umiditate poate face ca un magnet să se lipească de piele. Reporterii AFP au avut același rezultat atunci când au testat plasarea unui magnet pe pielea lor. Acesta nu s-a lipit fără ajutor suplimentar de la o cremă de corp, inclusiv la locul unde au primit vaccinul Pfizer împotriva COVID-19.

Conform fișelor tehnice furnizate de autoritățile sanitare, niciunul dintre vaccinurile disponibile împotriva COVID-19 (Pfizer, Moderna, Johnson & Johnson sau AstraZeneca) nu conțin ingrediente pe bază de metal.

(Articolul integral poate fi citit pe portalul Verificat.afp.com)

VERIDICA.RO

FAKE NEWS: Incidentul cu Protasevici a fost organizat de Occident

AUTOARE: MARIANNA PRYSIAZHNIUK

(publicat la 27 mai 2021)

Cazul avionului Ryanair forțat să aterizeze la Minsk, unde un jurnalist aflat la bord a fost arestat, a dat naștere unui val de narațiuni false în Belarus și Rusia. Unele frizează absurdul – Occidentul a fost acuzat că ar fi organizat incidentul ca pe o provocare – în timp ce altele doar caută să modifice, ușor, contextul, pentru a scoate din culpă Minskul, care afirmă, de pildă, că nu a obligat echipajul să aterizeze.

Pe data de 23 mai, un avion care zbura de la Atena spre Vilnius, prin spațiul aerian al Belarusului a fost forțat să aterizeze la Minsk, după ce a fost interceptat de un aparat de luptă MiG-29. Autoritățile belaruse au invocat o presupusă amenințare cu bombă, care nu a fost însă probată până în acest moment; mai mult, gruparea Hamas, acuzată că ar fi lansat amenințarea, a negat categoric acest lucru. Liderul autoritar de la Minsk, Aleksandr Lukașenko, a afirmat că amenințarea cu bombă ar fi venit din Elveția, de la adresa *ahmed_yurlanov1988@protonmail.com*, și Occidentul nu vrea să investigheze cazul.

La bordul avionului se afla jurnalistul de opoziție Roman Protasevici, unul dintre fondatorii canalului de Telegram NEXTA. NEXTA și-a informat cititorii despre protestele din Belarus după alegerile prezidențiale din 2020, care i-au adus lui Lukașenko un nou mandat în fruntea țării dar nu au fost recunoscute de opoziție și Occident din cauza fraudelor masive. De altfel, în contextul condamnărilor venite dinspre Occident, Minskul a lansat o campanie de dezinformare împotriva acestuia, acuzându-l că s-ar afla în spatele protestelor și a unor tentative de lovitură de stat. Odată cu Protasevici a fost reținută și prietena lui Sofia Sapega – o cetățeană rusă. Autoritățile de la Minsk îl acuză pe Protasevici de organizarea protestelor opoziției. Totodată, Lukașenko a afirmat că Protasevici este un terorist care a luptat în Donbass alături de batalionul Azov, o unitate de voluntari ai cărei membri au fost acuzați că ar avea simpatii naziste.

Belarusul a fost acuzat de terorism de stat, iar UE și alte țări occidentale le-au recomandat companiilor aeriene să suspende zborurile peste Belarus.

Avionul Ryanair a fost practic forțat să aterizeze la Minsk cu ajutorul unui aparat de luptă care l-a interceptat. Este adevărat că, de-a lungul timpului, mai multe țări au trimis avioane de luptă pentru a intercepta aparate civile, însă acest lucru s-a întâmplat în general când aparatele respective aveau probleme de comunicații și pierduseră legătura cu solul, fiind considerate drept potențiale amenințări pentru obiective civile, având în vedere că la 11 septembrie 2001 avioane civile capturate de teroriști au fost folosite ca arme. În plus, autoritățile din Belarus nu s-au limitat la o presupusă percheziționare a avionului în căutarea unei bombe, ci au reținut două persoane aflate la bordul acestuia, în timp ce alți trei – presupuși agenți KGB care l-ar fi urmărit pe Protasevici – au rămas la Minsk. Afirmția că serverul de e-mail este străin, ceea ce disculpă Belarusul, e ridicolă, dat fiind că e-mailurile pot fi accesate de oriunde din lume și că nu se cunosc detalii despre cei care ar fi trimis e-mailul. Hamasul, care a fost acuzat inițial că s-ar fi aflat în spatele amenințării, a negat orice implicare. Protasevici a fost prezent în Donbass, dar în calitate de jurnalist, nu de luptător.

(Articolul integral poate fi citit pe portalul Veridica.ro)

STOP FALS CORONAVIRUS!

Rețeta unui fake-news de succes – 1.000 de avocați, 10.000 de medici și nume sonore în lumea conspiraționistă

AUTOARE: OANA DESPA
(publicat la 11 iunie 2021)

„1.000 de avocați și 10.000 de medici au intentat un proces pentru încălcări ale codului de la Nüremberg” au titrat zeci de pagini sau postări pe rețelele de socializare ale unor pretinse publicații online în ultimele zile. Informația a încins grupurile conspiraționiste și antivacciniste și a fost distribuită de mii de ori pe rețelele de socializare.

Ce spunea știrea?

Informația a circulat în așa-zisa presă online, sub același format și cu structură identică pe câteva zeci de pagini. Știrea susținea că autoritățile din întreaga lume ar fi încălcat cele 10 prevederi ale codului de la Nüremberg și că un grup masiv de avocați și medici din Germania ar fi acționat în

instanță Centrul pentru Prevenirea și Controlul Bolilor (CDC), Organizația Mondială a Sănătății (OMS) și Forumul Mondial Davos, pentru crime împotriva umanității. Motivația ar fi legată de faptul că testele PCR nu ar fi furnizat informații reale și corecte, iar medicii de pe întreg mapamondul ar

fi primit un ordin pentru a încadra ca moarte COVID-19 orice deces al persoanelor infectate cu noul coronavirus, chiar dacă acestea aveau și alte comorbidități. Acțiunea era susținută de dr. Reiner Fuellmich, un avocat care este cunoscut ca fiind un client al site-urilor de demontare a fake-news-urilor și care se erija în liderul grupului.

Ce spune Codul de la Nüremberg

Codul de la Nüremberg a fost creat în 1947 la Nüremberg, Germania, în urma procesului unui grup de medici naziști care au fost acuzați de efectuarea de experimente inumane și adesea mortale asupra prizonierilor din lagărele de concentrare fără acordul lor și a dus la condamnarea a 16 persoane considerate vinovate. Codul de la Nüremberg a fost dezvoltat ca răspuns la ororile experimentelor naziste din lagărele de concentrare și a avut un impact profund asupra dreptului internațional al drepturilor omului și al eticii medicale. Este format din 10 principii, dintre care primul este că consimțământul voluntar al subiectului uman este absolut esențial în orice experiment pe oameni.

Presupusul inițiator al petiției, client vechi al site-urilor de debunking de fake news Doctorul Reiner Fuellmich este un mai vechi cunoscut al publicațiilor care propagă teorii conspiraționiste, dar și a celor care vânează și demontează știrile false. El a mai lansat ideea încălcării codului de la Nüremberg de către autoritățile din întreaga lume și la finalul anului 2020, fără a susține atunci că ar avea în spate o armată de 10.000 de medici și 1000 de avocați.

Cunoscutul institut [Poynter publica în decembrie 2020](#), o verificare de informații făcută de fact-checkerii georgieni asupra unui clip video postat pe rețelele de socializare de limbă rusă. Era vorba despre doctorul Reiner Fuellmich, avocat german care evalua „scandalul fraudelor coronavirusului” și își dezvăluia planurile de a aduce procesul privind crimele împotriva umanității la o instanță internațională. Fact-checkerii ajunseseră la concluzia că informația era mincinoasă și că nu exista niciun proces cu această temă deschis la vreo instanță internațională. În schimb, clipul devenise viral în multe țări vorbitoare de limbă rusă sau de limbă arabă.

Fake-news-urile distribuite pe rețelele de socializare au atras reacția Curții Penale Internaționale. Aceasta a transmis un comunicat prin care arăta că a primit mai multe plângeri legate de coronavirus, dar niciuna nu avea caracteristicile celor de mai sus.

(Articolul integral poate fi citit pe portalul [Larics.ro](#))

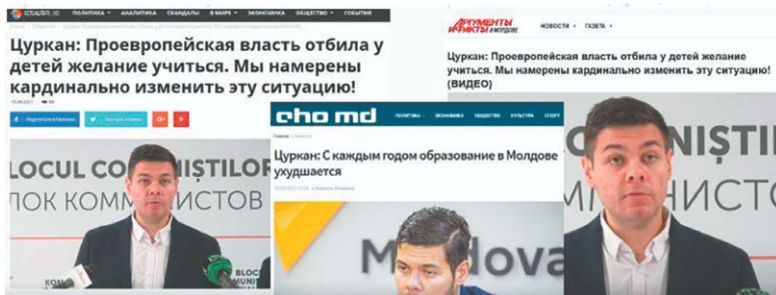
STOPFALS.MD

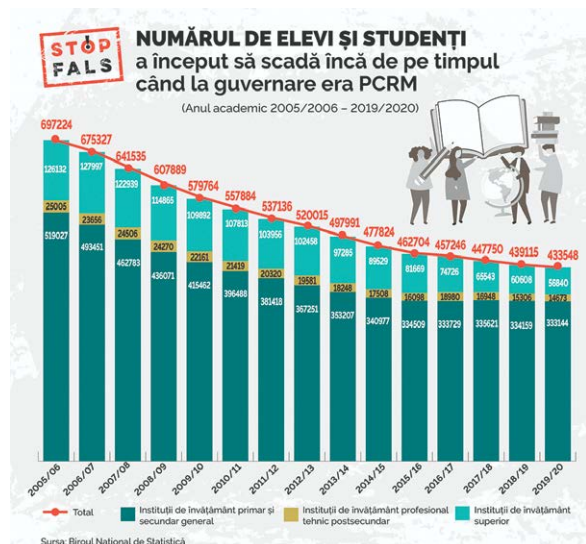
FALS: Reducerea numărului de elevi și profesori în școli a fost cauzată de reformele în educație din ultimii zece ani

AUTOARE: MARIANA JACOT
(publicat la 22 iunie 2021)

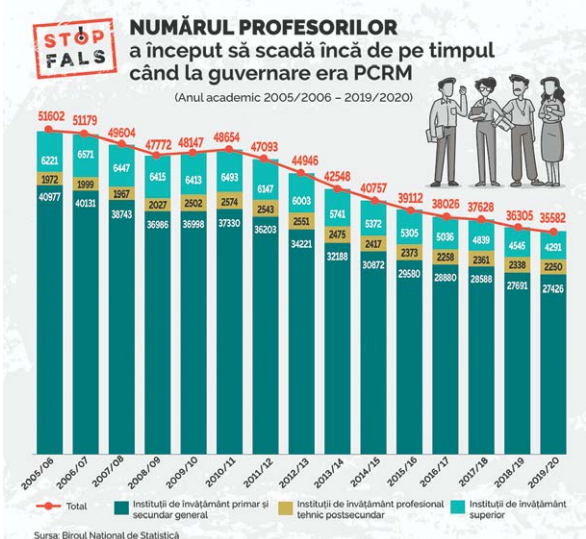
Candidatul la funcția de deputat de pe lista Blocului Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor (BECS) Nichita Țurcan a declarat recent că, în ultimii zece ani, numărul elevilor și al studenților a scăzut dramatic din cauza reformelor în educație, realizate de guvernarile pro-europene anterioare. Afirmările candidatului socialist sunt speculative și populiste, iar informația prezentată de el este incompletă. În realitate, reducerea numărului de elevi a început mult mai devreme, în perioada când la guvernare se aflau comuniștii, și s-a amplificat în anii următori, fiind o consecință a migrației și a natalității tot mai scăzute, și nu un rezultat al reformelor în educație.

Pe 15 iunie, candidații de pe lista BECS Adrian Lebedinschi și Nichita Țurcan au prezentat prioritățile programului electoral al Blocului în domeniul învățământului. „În anii de studii 2010 - 2020, numărul elevilor și studenților a scăzut cu 124 de mii de persoane. Pe lângă asta, ceea ce este mai strașnic este că numărul de profesori a scăzut cu 13 mii. Altfel spus, în 10 ani, țara noastră a pierdut 13 mii de cadre didactice. Oamenii, pur și simplu, nu vor să meargă, pentru început, să studieze la pedagogie ca mai apoi să lucreze în școli în calitate de profesori. Toate acele reforme despre care au strigat așa-numitele autorități pro-europene din 2010 nu au adus niciun rezultat scontat despre care ei au vorbit. (...) Cel mai strașnic, după părerea mea, ce a făcut așa-numita conducere pro-europeană, i-a descurajat pe copii să învețe”, a declarat Nichita Țurcan. După aceste declarații, mai multe portaluri cu

În total pentru perioada 2005-2020, numărul de elevi și studenți a scăzut cu peste 263 de mii de tineri.

Totodată, în ultimii 15 ani, numărul profesorilor s-a redus cu 16020.

determină reducerea treptată a numărului de elevi în școli sunt **natalitatea și migrația**.

politică editorială pro-PSRM au publicat articole în care blamează reformele în educație realizate în anii precedenți.

Fostul șef al departamentului informațional al PSRM operează cu dezinformări

Redacția Stopfals.md a analizat indicatorii disponibili în bazele de date deschise ale Biroului Național de Statistică și a constatat că scăderea numărului de elevi și profesori a început încă din 2005, când Republica Moldova era guvernată de o majoritate parlamentară condusă de Partidul Comuniștilor. Reamintim că în 2005-2011, Igor Dodon a deținut mai multe funcții în guvern: prim-vice-prim-ministru, viceministru și ministru al Economiei și Comerțului. La fel și deputata PSRM Zinaida Greceanii a deținut funcții importante în acea perioadă, fiind prim-ministră, prim-viceprim-ministră, ministră a Finanțelor.

Migrația și natalitatea în scădere au dus la reducerea numărului de elevi în școli

Datele statistice demonstrează că tendința de reducere a numărului de elevi în școli, a cadrelor didactice, dar și a instituțiilor de învățământ nu a început în 2010, așa cum au speculat candidatul socialist Nichita Țurcan și presa care a preluat declarațiile acestuia. Fenomenul a început cu cel puțin 10 ani mai devreme, fiind influențat de câțiva factori sociali. Diana Cheianu-Andrei, sociologă și autoarea mai multor studii privind migrația moldovenilor și impactul migrației asupra situației copiilor, susține că factorii care

(Articolul integral poate fi citit pe portalul Stopfals.md)

VERIDICA.RO

FAKE NEWS: Organizațiile neguvernamentale ale Occidentului distrug Republica Moldova

AUTOR: CORNEL CIOBANU

(publicat la 02 iulie 2021)

Organizațiile neguvernamentale, finanțate din Vest, se implică direct în campania electorală din Republica Moldova, potrivit unui articol publicat de Rubaltic.ru, care preia, în mare parte, tezele enunțate în campania pentru prezidențiale de socialistul Bogdan Țirdea. Atacul la adresa societății civile vizează de fapt Partidul Acțiune și Solidaritate, principalul concurent al socialiștilor la alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie.

Societatea civilă din Republica Moldova este deseori criticată de unii politicieni, în special socialiști. În campania pentru alegerile prezidențiale din 2020, deputatul socialist Bogdan Țirdea (care a distribuit articolul pe canalul său de Telegram), a publicat o carte în care atacă societatea civilă din Republica Moldova și finanțatorii săi din exterior. Se încearcă, la fel ca în alte state, să se inoculeze ideea „statului paralel”, din care fac parte și partide de dreapta, și societatea civilă. Aceasta ar fi susținută de un „electorat paralel” după cum i-a numit

Igor Dodon pe alegătorii stabiliți în afara Republicii Moldova.

Până în prezent, în pofida atacurilor și a acuzațiilor la adresa societății civile, nu s-a putut proba în vreun fel că există o agendă ascunsă a donatorilor, că ONG-urile reprezintă o armată post-modernă a anumitor state, că acestea încalcă legile statului și conspiră împotriva puterii legitime.

Din contra, a fost publicat un număr mare de investigații jurnalistice care arată că Partidul Socialiștilor și Igor Dodon sunt cei care au primit bani negri, inclusiv din străinătate, au avut cheltuieli nedeclarate și au beneficiat de sprijin direct, din afară (Rusia), în campaniile electorale.

(Articolul integral poate fi citit pe portalul [Veridica.ro](https://veridica.ro))

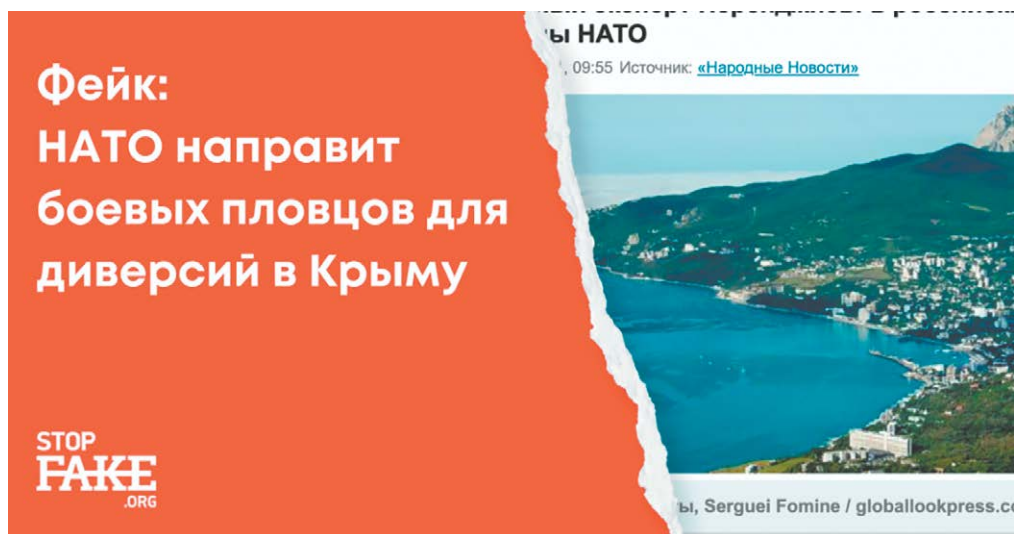
STOPFAKE.ORG (UCRAINA)

FALS: NATO va trimite scafandri militari pentru diversiuni în Crimeea

(Publicat la 13 iulie 2021)

Aplicațiile militare „Sea Breeze” au scopul de a spori nivelul de interoperabilitate dintre țările-partenere. Politicile NATO nu presupun agresiune împotriva statelor terțe.

Țările NATO pregătesc navele militare și aviația „să violeze frontierele rusești” au titrat mediile pro-Kremlin comentând amplele aplicații militare „Sea Breeze”. Mediile rusești au calificat manevrele drept „agresiune NATO împotriva Rusiei” și au declarat despre „pregătirea unor provocări cu caracter diversionist ale NATO în Crimeea”. Potrivit „experților” ruși, țările occidentale vor trimite în peninsula „scafandri militari” care „se pot grupa pentru a lua în calitate de ostatici cel puțin o localitate”.

Nici vorbă de „atac” din partea altor țări: dimpotrivă, țările Alianței, Ucraina și Georgia au exersat tactici defensive. În acest an, aplicațiile militare au fost cele mai ample din ultimele două decenii. Peste 30 de țări s-au alăturat exercițiului „Sea Breeze” în care au fost implicați mai mult de 5 mii de militari, 32 de nave, 40 de avioane și 18 echipe de operațiuni speciale. Aplicațiile militare care s-au desfășurat în perioada 28 iunie – 10 iulie au avut loc în patru etape: sosirea efectivelor și instalarea punctelor de comandă, etapa de interoperabilitate, etapa activă, totalurile exercițiului și retragerea efectivelor.

Comandamentul NATO a menționat de mai multe ori că Alianța acționează în Marea Neagră în conformitate cu prevederile dreptului internațional, inclusiv cu cele ale Convenției de la Montreux, spre deosebire de Rusia care a ocupat ilegal peninsula, denumind abuziv apele Crimeii drept „rusești”. La fel, Alianța a subliniat în repetate rânduri că activitatea blocului este orientată invariabil nu spre pregătirea pentru acțiuni militate, ci spre atenuarea unor eventuale pericole militare. Reprezentanții NATO reamintesc că anume din cauza acțiunilor destabilizatoare ale Kremlinului, întreprinse în anul 2014, din cauza încălcării de către Rusia a suveranității și integrității teritoriale a Ucrainei, Alianța Nord-Atlantică a suspendat toată cooperarea practică dintre NATO și Rusia.

În plus, autoritățile ucrainene au menționat de mai multe ori că nu iau în calcul aplicarea forței pentru dezocuparea peninsulei, recurgând în exclusivitate la exercitarea de presiuni asupra Rusiei prin metode diplomatice și prin aplicare de sancțiuni.

Narațiunile despre „agresivitatea” aplicațiilor militare desfășurate de Ucraina, împreună cu țările NATO, reprezintă unul dintre cele mai frecvente subiecte de știri false, produse de mașinăria propagandistică rusească. Dezinformările despre aplicațiile „Sea Breeze” au apărut în mediile rusești încă la sfârșitul anilor ‘90 când, în conformitate cu Memorandumul de înțelegere și cooperare dintre Ministerul Apărării din Ucraina și Departamentul Apărării al SUA, au început să fie desfășurate exerciții militare comune. Aceste exerciții erau organizate parțial în cadrul acvatoriului Crimeii, lucru care a și generat apariția primelor știri false la subiectul „Sea Breeze”.

(Articolul integral poate fi citit pe portalul Stopfake.org)

RADIOCHISINAU.MD

Rolul și impactul dezinformării în timpul campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din Republica Moldova

(publicat la 16 iulie 2021)

Campania electorală pentru alegerile parlamentare anticipate a abundat în mesaje denigratoare, instigări la ură și încercări ale unor concurenți electorali de a dezmina societatea. Toate aceste derapaje au fost uneori împachetate sub emblema unor opinii, comentarii și dezvăluiri ale reprezentanților partidelor politice, tirajate cu mult interes de către unele televiziuni și portaluri de știri afiliate politic. Mai mult decât atât, liderii unor partide politice nu s-au ferit să utilizeze un limbaj rasist și discriminatoriu, nefiind penalizați în vreun fel de autoritățile responsabile de monitorizarea campaniei electorale.

Rapoartele elaborate de către organizațiile mass-media, cât și constatările Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC), au scos în prim-plan faptul că mass-media, cu unele excepții, au avut un comportament părtinitor, au reflectat într-un mod dezechilibrat concurenții electorali și

nu au asigurat informarea complexă a publicului despre procesul electoral și modalitatea de exercitare a dreptului la vot. În același timp, Consiliul Audiovizualului, autoritatea mandatată să supravegheze activitatea televiziunilor și radiodifuzorilor, a constatat mai multe încălcări comise de către acestea, dar a aplicat penalități doar într-un singur caz.

În campania electorală, trusturile media deținute de politicieni au fost folosite la greu pentru a transmite falsuri și speculații despre opoziții lor. Climatul informațional a fost unul foarte prost și nu a contribuit nicidecum la o mai bună informare a publicului, spune directorul executiv al Asociației Presei Independente, Petru Macovei.

După cum și era de așteptat, reflectarea în instituțiile mass-media a actualei campanii electorale din Republica Moldova nu a fost nici pe departe la înălțimea așteptărilor și asta pentru că avem o piață mediatică distorsionată. După cum probabil știu radioascultătorii dumneavoastră avem trei mari grupuri de presă: unul controlat de Dodon, altul controlat de Plahotniuc și al treilea controlat de Șor. Acești indivizi au acaparat instituții media și le utilizează în scop de manipulare a opiniei publice și de distorsionare a informațiilor, iar în campania electorală trusturile media pe care le dețin au fost utilizate la greu pentru a transmite diverse falsuri și speculații în raport cu partidele de dreapta, și în general cu opoziții acestor grupuri politice. Noi, la Asociația Presei Independente, monitorizăm portalurile online și am remarcat că tendința de la precedentele alegeri prezidențiale din 2020 s-a menținut și în această campanie. Sunt portaluri online care sunt utilizate de către politicieni în scop de defăimare, ele nu sunt altceva decât gazete de perete ale partidelor politice, nu sunt interesate absolut deloc de transmiterea unor informații obiective și echilibrate publicului. Cu atât mai puțin nu sunt interesate să ajute oamenii să-și înțeleagă drepturile electorale și să le exercite corespunzător. În ceea ce privește mass-media audiovizuală, adică posturile de televiziune și radio, situația este aproape similară. Avem posturi de televiziune care nu sunt altceva decât mașinării propagandistice și de agitație electorală.

(Articolul integral poate fi citit pe portalul Radiochisinau.md)

FALS: Noua tulpină de coronavirus Delta este răspândită de vaccinuri

AUTOARE: MARIANA JACOT
(publicat la 23 iulie 2021)

Odată cu apariția noii tulpini de coronavirus Delta au apărut și dezinformările despre originea acesteia. Site-uri cu profil religios și anti-vaccin au publicat articole în care au dezinformat că tulpina Delta este provocată de vaccinurile împotriva COVID-19. Experții în medicină dezminț aceste afirmații, menționând că tulpinile apar aleatoriu și independent de vaccinare. Aceștia confirmă că vaccinurile anti-COVID nu răspândesc virusul, ci oferă mai multă protecție și ajută organismul să dezvolte imunitate. Vaccinurile sunt eficiente inclusiv împotriva variantei Delta, care s-a răspândit din cauza ritmului lent al vaccinării.

Pe 6 iulie, portalul **Flux.md** care promovează teorii ale conspirației despre COVID-19 și vaccinare, a publicat un articol cu titlul „De ce ascunde Guvernul reacțiile adverse la vaccinare. Laureat Nobel: Vaccinurile produc variantele SARS-CoV-2!”. În text sunt lansate mai multe acuzații la adresa Guvernului României și se afirmă că „*această pandemie este posibil să fi*

pornit de la un vaccin care ar fi trebuit să declanșeze imunitatea la nivelul celulelor T”.

Mutațiile și variantele apar aleatoriu, fără vreo legătură cu vaccinul

Afirmațiile că vaccinurile împotriva COVID-19 ar cauza apariția noilor variante ale virusului SARS-CoV-2 au fost distribuite masiv și în SUA, în special pe rețelele de socializare. Însă ele nu corespund adevărului, iar portalul american [Healthline.com](https://www.healthline.com) care publică informații verificate din domeniul sănătății, le-a [dezmințit](#). Redacția a discutat la această temă cu [Peter Stoilov](#), doctor și profesor asociat de biochimie în Virginia de Vest. El a descris argumentul lui Luc Montagnier drept „**complet nebun**” și a explicat că: „Mutațiile și variantele apar aleatoriu și independent de vaccinare sau de orice alt proces de selecție. De fapt, acestea pot exista ani sau milenii”. P. Stoilov a confirmat că mutațiile actualelor variante de SARS-CoV-2 au apărut înainte de elaborarea vaccinurilor împotriva acestui virus.

Datele despre persoanele vaccinate au fost scoase din context

Echipa de jurnaliști de la [Reuters Fact Check](#) au constatat că sursele media care au citat [raportul](#) publicat de Departamentul de Sănătate Publică din Anglia au interpretat tendențios datele despre numărul total de decese în rândul persoanelor testate pozitiv cu varianta Delta. În realitate, cele mai multe persoane care au decedat de tulpina Delta nu erau vaccinate. Cotidianul britanic „The Times” a [menționat](#) într-un articol că „deși în Marea Britanie s-a constatat că mai multe persoane vaccinate s-au infectat cu noua tulpină, cei mai mulți nu au făcut forme grave de boală și nu au fost internate în spital”.

Variantele de Coronavirus provin din mutații, nu din vaccinuri

Potrivit Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), de la începutul pandemiei au existat [mii de mutații](#) ale noului Coronavirus. [Varianta Delta](#) este foarte contagioasă, fiind o tulpină apărută în India, în octombrie 2020, și care [se răspândește](#) cu 60% mai rapid decât tulpinile precedente, fiind detectată până în prezent în 98 de țări. [Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor](#) atenționează că varianta Delta ar putea să reprezinte 90% din totalul cazurilor noi de COVID-19 din UE până la sfârșitul lunii august.

(Articolul integral poate fi citit pe portalul [Stopfals.md](https://stopfals.md))

FALS: Ajutorul UE de 600 de milioane de euro va fi oferit în schimbul lichidării raioanelor și majorării vârstei de pensionare

AUTOARE: MARIANA JACOT
(publicat la 5 iunie 2021)

Decizia Comisiei Europene de a aloca 600 de milioane de euro pentru relansarea economică a Republicii Moldova a generat mai multe speculații și dezinformări din partea politicienilor și a altor persoane afiliate politic. Partidul Socialiștilor din R. Moldova (PSRM) a numit acest ajutor o „mișcare electorală” și a acuzat UE și Occidentul de implicare în treburile interne ale Moldovei și de impunerea „anumitor condiționalități politice”, cum ar fi lichidarea raioanelor și majorarea vârstei de pensionare. În realitate, elaborarea Planului de recuperare economică pentru Republica Moldova a început cu mult înainte de anunțarea alegerilor parlamentare anticipate, iar banii contribuabililor europeni vor fi investiți în infrastructura rutieră, comerț și întreprinderile mici și mijlocii, educație, dar și în domenii precum reformarea justiției și combaterea corupției din țara noastră.

Pe 2 iunie, Comisia Europeană a anunțat un ajutor de 600 de milioane de euro pentru R. Moldova în scopul relansării economice pe fondul depășirii pandemiei de COVID-19. Imediat după acest anunț, PSRM și liderul acestui partid Igor Dodon au lansat mai multe speculații privind anumite condiționalități de ordin politic, pe care le-ar impune Uniunea Europeană în schimbul acestui ajutor. Astfel, la emisiunea „Acces Direct” de la postul de televiziune NTV Moldova, deținut de deputatul socialist Corneliu Furculiță, a declarat că în schimbul banilor s-ar negocia cu partenerii străini „lichidarea raioanelor” și „majorarea vârstei de pensionare”.

Când a început elaborarea Planului de recuperare pentru Moldova

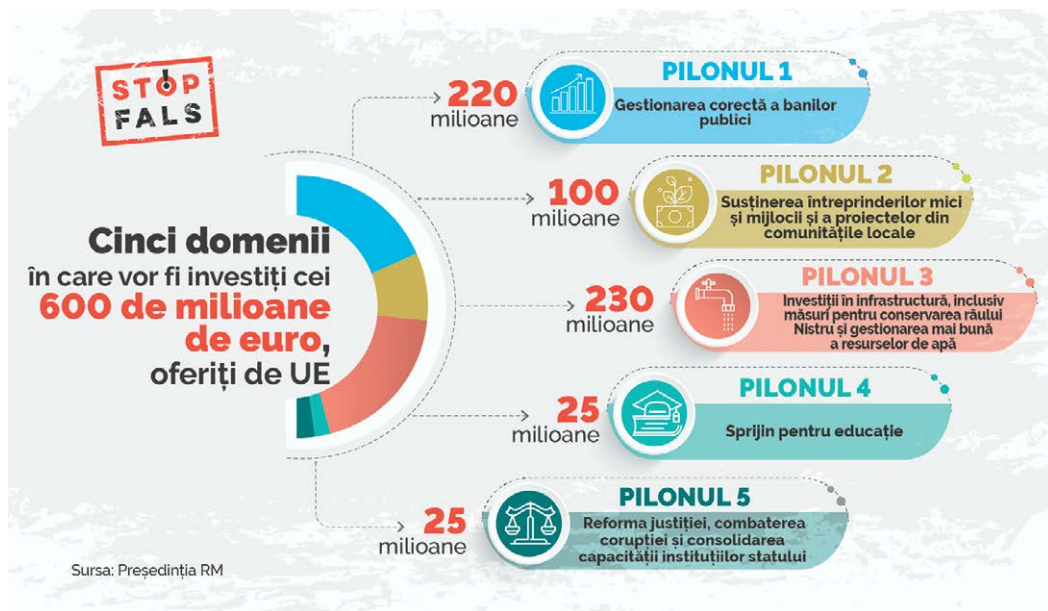
Daniel Vodă, purtătorul de cuvânt al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, a precizat pentru portalul Stopfals.md că elaborarea de către instituțiile europene a planului de recuperare economică pentru Republica Moldova a început în februarie 2021. „Idea Planului de recuperare

a fost menționată inițial în cadrul vizitei Președintelui Republicii Moldova la Bruxelles (ianuarie 2021), iar ulterior au fost purtate discuții cu instituțiile vizate cu privire la conținutul acestuia”, a precizat D. Vodă.

Condițiile clare ale UE – reforme structurale și lupta cu corupția

În comunicatul CE se menționează că „această nouă finanțare va fi mobilizată pe parcursul următorilor trei ani pentru a promova investiții care să susțină o redresare durabilă și favorabilă incluziunii în urma crizei COVID-19 din această țară”, iar „Planul de redresare economică este supus unei condiționări stricte. Investițiile vor fi realizate pe baza unei abordări de tipul „mai mult pentru mai mult”, cu progrese în reformele structurale, în special, în domeniul justiției și al luptei împotriva corupției”.

Republica Moldova este prima țară din vecinătatea estică a UE care va beneficia de un asemenea program special elaborat de Comisia Europeană

(Articolul integral poate fi citit pe portalul Stopfals.md)

AI DEPISTAT UN FALS
ÎN MASS-MEDIA SAU
PE REȚELELE SOCIALE?

Semnalează-L aici!

Semnalați falsurile pe **Semnale.stopfals.md!**

AUTOARE: LILIA ZAHARIA,
coordonatoare editorial API/Stopfals.md

Portalul Stopfals.md a lansat platforma online [Semnale.stopfals.md](https://semnale.stopfals.md), prin intermediul căreia consumatorii pot semnala știrile false și alte informații care nu corespund adevărului din mass-media sau de pe rețelele sociale. Astfel, oamenii pot expedia link-ul cu informația pe care o consideră falsă, iar jurnaliștii portalului Stopfals.md le vor analiza și, eventual, vor realiza articole de dezmințire a falsurilor.

Platforma **Semnale.stopfals.md** are două versiuni lingvistice, în română și rusă, și poate fi accesată direct sau de pe portalul Stopfals.md. Cititorii care vor dori să semnaleze o dezinformare trebuie să completeze un mic formular și să transmită linkul direct sau altă dovadă a publicării informației pe care o consideră falsă. Jurnaliștii Asociației Presei Independente (API) și ai portalului Stopfals.md vor analiza semnalele, înainte de a le valida. Falsurile raportate și validate vor fi publicate pe **Semnale.stopfals.md** la diferite rubrici, în funcție de tema semnalului. În unele cazuri, semnalele vor fi documentate suplimentar, iar pe portalul Stopfals.md vor fi publicate articole de dezmințire, cu precizarea că falsul a fost semnalat de cititori. Pe aceeași platformă pot fi văzute toate dezinformările raportate, dar și un clasament al consumatorilor care au semnalat falsuri, intitulat Top „Gardienii Adevărului”.

API și echipa portalului Stopfals.md vă îndeamnă să vă implicați în lupta cu fenomenul știrilor false și să semnalați dezinformările din mass-media și de pe rețele sociale.

Să curățăm spațiul informațional împreună!